Текст: **Камелия Илиева** | Снимки: **„Роден глас“**

Изкуството има нужда от похвала

На 12 януари, в галерията на Българския културен институт в Прага, бе открита изложбата „Българските художници в Чехия. 95 години по-късно“. В експозицията са включени творби на Бистра Бакалова, Борис Бранков, София Кандиларова, Севдалина Коваржова Костадинова, Валентин Попов, Любен Петров, Румен Саздов, Селина Саздова, Николай Станев, Ирена Фрис Станева, Луиза Станева и Тодор Янков – български автори, живеещи и работещи в Чехия.

Творците са представители на различни поколения, с различни светогледно-естетически прояви. Свързва ги онази динамика, която формира творческата индивидуалност – безпокойството на търсещия дух в процеса на осмисляне, дефиниране и трансформиране на идеите в действителни образи. Изложбата, препълнила галерията на Института с любители на българското изобразително изкуство, бе открита от директора на БКИ г-жа Галина Тодорова, която приветства дузината гости – точно 12 български художници – и допълни, че събитието е провокирано от състоялата се преди 95 години (1926 г.) в Прага най-мащабна изложба на български творци в историята на следосвобожденска България. „Тогава, в Obecní dům („Общински дом“), на 300 метра от нашата галерия, в 10 зали са били експонирани 484 творби на 75 български художници. Тази изложба е категорично доказателство за силата на културната дипломация“, подчерта директорът на Института, след което даде думата на един от художниците, г-жа Луиза Станева, за да представи арт събитието. „Имах удоволствието да напиша няколко думи за изложбата и за авторите, които днес се представят тук, сподели тя. Творбите на всеки от авторите са носители на лична символика, на емоционални и метафорични проекции, на специфични изразни средства, представи и наративно-поетични инвенции. Реалистичното се преплита с фантазното като идеализация на образите, експресивно кубистични внушения се редуват с абстрактни импресии, фигурална изразителност, интровертни преживявания. Пътищата и търсенията са различни – така можем да видим във всяка от творбите късче от чувствителната душа на художника – обичаща и страдаща, мечтаеща и самотна, екзистенциалната ситуация, повтаряща живота. Очевидно е, че срещата на художници, толкова различни по стил, тематика и изразни средства, е предизвикателство, както за тях самите, така и за зрителя. Обединени в експозиционното и съзерцателното пространство, те могат да намерят допирни точки, да водят визуален диалог помежду си с мисъл, сърце и душа. Позволих си да напиша малко по-сложно нещата, защото мисля, че всеки от присъстващите автори заслужава това. Всеки от авторите е преминал през някакви препятствия, през някакви сложни дилеми, които е трябвало да решава. Затова Ви моля, когато разглеждате картините, опитайте се да ги разберете, емпатично да вникнете в тях, знам, че това не е възможно изцяло, защото всеки художник е вложил в картината си част от своя живот и е хубаво да имате за всеки думичка за похвала, защото, както е казал Сенека „Изкуството има нужда от похвала“.

Художникът Луиза Станева представя изложбата и авторите

Творците, представили свои произведения тази вечер, бяха сред първите, които получиха като подарък от г-жа Тодорова луксозното триезично издание „София – Прага, 1926. 95 години от една паметна изложба“. Албум, който опреснява паметта за едно от най-важните и стойностни постижения на българската дипломация в годините след Първата световна война – самостоятелно представянето на мащабна българска художествена изложба през 1926 г. в Прага, столица на младата тогава чехословашка държава. Отгръщайки неговите страници, читателите могат да разберат значимостта на това знаково събитие от уводния текст на изкуствоведа и съставител на изданието доц. д-р Ружа Маринска, който детайлно описва зараждането на идеята за подобна арт експозиция, привличането на участниците в нея и стъпките по нейната реализация. Пулсът на историческото време се усеща и от последвалите думи на историка проф. д-р Искра Баева, документиращи важността на културната проява в Прага. Наред с това, албумът хронологично представя близо

80-те родни участници в изложбата – без преувеличение цветът на родната художествена интелигенция от 20-те години на миналия век. Сред тях личат имената на Александър Божинов, Антон Митов, Васил Захариев, Владимир Димитров – Майстора, Димитър Гюдженов, Сирак Скитник, Николай Райнов, на „българските чехи“ Иван Мърквичка, Ярослав Вешин, Йосиф Питер, Ото Хорейши и др. Високата стойност на книгата се допълва и от представените в нея над 200 произведения – в голямата си част редки репродукции на картини, скулптури, карикатури, шаржове и керамика, представени преди 95 години в сърцето на Европа. Подборът на част от творбите, намерили място в албума, е дело на Анелия Николаева, изкуствовед в Националната галерия – София, а прекрасният дизайн на изданието се дължи на неговия художник д-р Людмил Веселинов. Проектът на книгата албум „София – Прага, 1926. 95 години от една паметна изложба“ е по идея на Галина Тодорова, директор на Българския културен институт в Прага, и на Албена Спасова, общественик и преподавател в Националната художествена академия в София. Изданието е реализирано с финансовата подкрепа на Министерството на културата на Република България и е осъществено от Българския културен институт – Прага, в партньорство с Националната галерия в София, Националния военно-исторически музей – София.

Изложбата препълни галерията на БКИ с любители на българското изобразително изкуство

Красив и емоционален финал на официалната част на вечерта бе рецитацията на стихотворението „За хвърчащите хора“ от Валери Петров, изпълнена от наш сънародник. Безспорно, усещането за артистизъм и изтънченост нямаше да бъде пълно и всеобхватно без изпълненията на пианистката Танита Янкова, които създадоха подходяща атмосфера за досег до света на изкуството. ◆

Вдъхновени от историята на чешко-българските връзки и от българската литература

В края на ноември 2021 г. Българският културен институт в Прага представи новоиздадените монографии на българистите Якуб Микулецки, Марцел Черни, Теодоричка Готовска-Хенце и Любомила Соленкова. На събитието присъстваха учени и академични преподаватели – колеги на авторите, представители на медиите; хора, проявяващи интерес към подобен вид литературоведски изследвания.

Текст: **Камелия Илиева** | Снимки: **„Роден глас“**

Официалната кръщавка се състоя в присъствието на двама от авторите, като книгата „Чрез съпринадлежност и съпричастност към взаимно (о)познаване“ с подзаглавие „Проучвания в областта на чешко-българските културни отношения до създаването на Чехословакия“ бе представена от д-р Якуб Микулецки, а „Между дисидентството, ъндъргръунда и сивата зона. Неофициалната българска литература 1944–1989“ – от д-р Марцел Черни.

В уводната част, озаглавена „На постоянния път към взаимното познание (и опознаване)“, д-р Марцел Черни представя ядрото от работата по три взаимно свързани чешко-български проекта, реализирани в сътрудничество между Чешката и Българската академия на науките в лицето на Славянския институт в Прага и Института за исторически изследвания към БАН. От 2011 до 2019 г. върху проекта работят трима автори: двама бохемистично ориентирани историци – Теодоричка Готовска-Хенце и рано починалата